

: Posamezne številke po 4 vinarje. :

„JUTRO“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1/26. uri zjutraj, a ob ponedeljkih ob 9. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnishtvu mesečno K 1.—, z dostavljanjem na dom K 1.20; s pošto celoletno K 18.—, polletno K 9.—, četrtletno K 4.50, mesečno K 1.50. Za inozemstvo celoletno K 28.—.

JUTRO

Neodvisen političen dnevnik.

: Posamezne številke po 4 vinarje. :

Uredništvo in upravnishtvu je v Miklošičevi ulici št. 8. Dopolni se pošiljajo uredništvu, naročnina pa upravništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača po določenem ceniku. Lastnik in glavni urednik Milan Plut. Odgovorni urednik Franjo Pirč. : Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani. :

Svobodna beseda o našem učiteljstvu.

Smeri, ki si jih je započelo naše učiteljstvo s posebnim uspehom v zadnjem času črtati, nam obetajo dokaj lepih uspehov. Skrajni čas je že, da naše učiteljstvo obrne nekoliko pozornosti iz domačega pozorišča ven, ker naše razmere so za velevažen socialen faktor med narodom — tako gnile, da bi znale končno v resnici škodovati in zadobiti upliv na stanovske razmere in tako na velevažno delo, ki ga vestno izvršuje naše učiteljstvo.

Današnja klika, takozvanih „Slomškarjev“, ki se je pričela prikazovati iz vrst našega učiteljstva, se nam nikakor ne zdi še kot kal ali začetek tega vpliva in se nam tudi ne zdi upoštevanja vredna, ker je to le igrača političkih strank, brez vsekake trdne in stvarne podlage, brez vsekake resnosti — a polna koristolovstva. Konečno se najdejo propalice v vsakem stanu in se ne čudimo, da so se iz vrst učiteljstva pričeli povsopnjati ti paraziti ravno v sedanjem času, ker jim je čas ravno sedaj ugoden in se jim ne boče godilo nikdar tako dobro, kakor ravno sedaj, ko vladajo tudi čez učiteljstvo klerikalni gospodje. Zanimivo je to, da se „Slomškarji“ povsem razlikujejo od večine učiteljstva in je simbol razlike značajnost. Vse to simbolizuje sedanjo, a le sedanjo — dobo!

Slovanska zveza in politika, ki jo je započela večina našega učiteljstva, boče vsekakor dokaj dobro vplivala na notranji razvoj stanu in ga hkrati odvajala in ga obvarovala gnilebe, ki se bi ga znala oprijeti in mu preti po naših razmerah. Ta gibanja so pa v drugi vrsti znaten vspeh tudi z ozirom na splošno kulturno-slovanska stremjenja in že v tem vidimo, da telo našega učiteljstva ni nezdravo, temveč — da se naše učiteljstvo jasno zaveda svoje naloge in jo vestno in točno izpolnjuje.

Manj vesel znak pa je, da se je pričelo — kakor je opaziti — v zadnjem času, opuščati stik jugoslovanskega učiteljstva. To je vsekakor napačno! Vemo, da so stavljeni vsled družstvenih zakonov v tem oziru ovire, ki jih ni prezirati, toda vkljub temu bi se lahko gojil stik in bi se dobil stik splošno jugoslovanskega učiteljstva. Kakor to delajo druge strokovne organizacije in političke stranke, tako bi storilo tudi lahko učiteljstvo. Vsekakor bi bilo uspešno in zaslužno delo že to, če si postavi potom posredovanj in razprav jugoslovansko učiteljstvo enoten program in se zedini v skupnih stremjenjih in postopanju.

— Sedaj še nepristrano, odkrito in pošteno besedo o našem učiteljstvu doma. Kulturno-prosvetnemu delu, ki ga izvršuje naše učiteljstvo, moramo dati vse priznanje. Bičati pa moramo izkoriščanje in monopoliziranje učiteljskega kulturnega in prosvetnega delovanja od političkih strank. Da so političke stranke potom učiteljstva izkoriščale kulturno in prosvetno delovanje

učiteljstva, to je škodovalo razvoju učiteljskega stanu, je škodovalo kulturnemu in prosvetnemu napredovanju naroda in je škodovalo učiteljstvu tudi gmotno, ker so političke stranke le s pomočjo gmotne odvisnosti si prisvojile delo učiteljstva in ga izkoriščale.

Kakor je smatrala učiteljstvo za tlačane nekoč liberalna stranka, tako ga hoče smatrati sedaj S. L. S. in je pričela v ta namen porabljati isto taktiko, ki jo je uporabljala nekoč liberalna stranka. Če boče sedaj učiteljstvo še istih nazorov z ozirom na odvisnost — kakor nekoč, to je drugo vprašanje, ker v zadnjem času je započelo učiteljstvo zavzemati že dokaj drugo — opozicijsko stališče tudi z ozirom na izkoriščanje napredne stranke in hlepi za popolno osamosvojitvijo svoje organizacije od političkih strank z ozirom na kulturno in prosvetno delovanje in njega izkoriščanje.

Neobhodno potrebno je, da puste političke stranke učiteljstvo se svobodno razvijati. Izkoriščanje kulturnega in prosvetnega delovanja, ali pa izkoriščanje vpliva, ki ga ima organizacija oziroma posamezen učitelj — v političke namene, to pa omejuje in odločno zavira tak svobodni razvoj.

Natančneje stališče in razmerje do političkih strank in njih programa, si je pa učiteljstvo že itak samo začrtalo in je na političkih strankah ležeče, ako hočejo učiteljstvu in narodu dobro — da ga upošteva.

Slovanski Jug.

Hrvaški sabor. V informiranih krogih se zagotavlja, da se snide hrvaški sabor k svojemu zasedanju 18. t. m. Danes zboruje plenarni odsek hrvaško-srbske koalicije, ki sklne delavni program saborskega zasedanja. Plenarne seje koalicije se udeležijo tudi ban Tomašić. Kolikor se more že sedaj sklepati se v prvi seji najprej izvoli predsedstvo. Izvoljena bosta najsigurneje kot predsednik pl. Nikolič, a kot podpredsednik Mile Starčević, potem slede izjave onih poslancev, ki so bili izvoljeni v več okrajih, katerega si pridržijo. Nato se izvolijo delegati za državni zbor v Budimpešti. Nadaljna točka dnevnega reda bo adreana in indeminetna debata. Potem pride na dnevni red novela volilnega reda ki jo predloži vlada takoj saboru in prepušti isto javni diskusiji. Z novim volilnim redom Hrvatska sicer še ne dobi splošne in enake volilne pravice, ali ta pravica bo toliko razširjena, da se volitve ne bodo več mogle falzificirati in že to bo velika pridobitev.

Državnozborna volitev v Splitu. Znano je, da je splitski državni poslanec don Frane Bulić, ki je bil izvoljen v državni zbor samo in izključno za to, ker je tako hotela vlada, položil mandat, ker se sedaj ni bila njegova izvolitev verifirana. Ta korak človeka, ki je glasovit učenjak ali — morda ravno za to — nikak politik, bi se mogel nazvati možatim, ako bi on bil — definitiven. In ravno v to je težko varovati,

ker don Fr. Bulić niti kandidirati ni hotel in ko ga je vlada po svojih privržencih proglasila za kandidata, je javno razglasil, da pod nobenim pogojem ne sprejme mandata, a vse to ga ni motilo, da se je pokoril vladni zapovedi in sprejel mandat. Skratka, don Frane Bulić se je vedel povodom poslednjih volitev kot otrok in za to bi tudi sedaj bilo prezgodaj smatrati njegov sklep definitivnim. Pa tudi ako pride do novih volitev v Splitu, je veliko vprašanje ako bo izvoljen poslanecem ravno oni, ki ima za sabo največ pristašev, ker Dalmacija je kot kaka nemško-afriška kolonija, v kateri vladajo razni okrajni glavarji neomejeno, a volitve so samo pesek v oči Evropi, ki mora živeti v prepričanju, da se v Dalmaciji vlada čisto moderno, a faktično je tam še hušje kot na Slovenskem. To so dokazale zadnje državnozbornske volitve v Splitu in najbrže dokaže to tudi eventualna ponovna volitev v tem največjem dalmatinskem mestu.

Dr. M. Milovanović v Carigradu. V zvezi s potovanjem srbskega ministra zunanjih del dr. M. Milovanovića v Carigrad, se pojavljajo najraznovrstnejše kombinacije. To je tudi naravno, ker ministri ne govorijo radi preveč in najmanj ravno spretni voditelj srbske zunanje politike dr. M. Milovanović, ki je znan kot silno rezerviran diplomat. No, in kjer ničesar avtentičnega ni, tam se z večjo ali manjšo srečo kombinira. Morebiti pa v tem potovanju ne tiči toliko važnosti kot mu jo pripisuje evropsko časopisje. Dr. M. Milovanović rad osebno govori o aktualnih vprašanjih z voditelji zunanje politike drugih držav in ker je na Balkanu sedaj na površju več zelo aktualnih vprašanj, bi se moglo smatrati to potovanje informativnim potovanjem, posebno ker se misli dr. Milovanović zadržati pri povratku iz Carigrada tudi v Sofiji. Vsekakor to potovanje dokazuje, da so odnošaji med Srbijo in Turško dobri in po tem potovanju postanejo ti odnošaji najbrže še boljši, kar bo v pomirljivem smislu vplivalo tudi na odnošaje med Bolgarsko in Turško.

Splošni pregled.

Iz državnega zbora.

Dunaj, 3. marca. Današnja seja se je pričela s prvim čitanjem zakonske osnove o proračunu. Rusin Wittik pravi, da ne more podpirati vlade, ki podpira rusko špijo. Med njim in posl. Markovom je prišlo do ostrega spopada; predsednik je moral dati Markovu ukor. — Pacher (nemški nacionalce) pravi, da ni isto, če kometirajo avstrijski Nemci z rajhom, s katerim jih veže toliko duševnih vezi, in če hodi Kramar v Petrograd in se razgovarja s člani one vlade, ki je avstrijski vladi zadala toliko ran v balkanski politiki. Neoslavizem hoče, da s pomočjo tujih sil zaneti v Avstriji narodnostni boj in razkosa tako našo monarhijo. — Glonbinski upa, da nastane kmalu mir in edinstvo, v

kar bodo pripomogle stranke in vlada vsak po svoji moči. — Daczynski govori proti vladi. Pravi, da Kramar s svojo akcijo zlorablja slovansko demokracijo, misleč, da bo despotstva Rusija osvobodila slovanske narode. — Biankini pravi, da je izgubila pretečeno leto Dalmacija radi vinske krize 25 milijonov kron, a vlada ni ukrenila ničesar, da bi to škodo količjak popravila. Kritikuje aneksijo Bosne, ki ni prinesla na jugu monarhiji nikake rekonstrukcije. — Tresič-Pavičić izjavlja, da niti eden narod nima toliko pritožb proti vladi kot Hrvati. Bosanska ustava je na sramoto celi avstrijski monarhiji. Proces Friedjung je dokazal, da so se silno motili oni ljudje, ki so označevali Srbo-Hrvate za veleizdajnike. Minister Aerenthal bi moral radi tega procesa demisionirati. Slovani ne smejo odnehati od zahteve, da bodo paritetno zastopani v kabinetu, a to zastopstvo ne sme biti samo na papirju, ampak obstojati mora v resnici. Dokler ne dobi Dalmacija toli potrebnih železničnih zvez, ne morejo dalmatinski poslanci glasovati za proračun. (Odobranje.) S tem je bila razprava zaključena in prešlo se je na razpravo nujnega predloga posl. Grafenauerja proti postopanju železniških uradnikov na Koroškem napram Slovencem. Nujnost predloga je bila odklonjena.

Grški častniki in politika.

Grška je edina država v Evropi, kjer se aktivni častniki in vojniki smejo pečati javno s javnimi zadevami. Naravno je, da to silno slabo vpliva na disciplino v vojski, ker se tudi po vojašnicah prirejajo politična zborovanja, na katerih se raznemajo tako burne debate kot pri vsakem drugem političnem zborovanju. To je tudi omogočilo vojaško ligo, ki je danes absolutni gospodar v nekdanji slavni, a danes obubožani in popolnoma dezorganizirani Heladi. Zle posledice tega sprevidijo danes vsi Grki in zanimivo je, da se je ravno v vrstah častnikov samih začelo gibanje, ki stremi za tem, da se politika izključi iz vojnih vrst. Ali to gibanje ni dosti močno, ker je terorizem vojne lige prevelik, da bi se pod njim to gibanje moglo razširiti. Grška bo morala preživeti še težke krize, predno se reši tega terorizma in predno dobi dobro vojsko, ki se ne bo pečala toliko s politikom kot s tem, da se pripravlja na to, da v slučaju zunanje nevarnosti brani Grško.

Dnevne vesti.

Ljudsko štetje in Slovenci. Vlada in njej podrejene politične oblasti pripravljajo ukrepe za prihodnje ljudsko štetje, ki se prične prvi teden januarja 1911. Ker smo Slovenci v marsikateri narodni zadevi zelo brezbržni, nezavedni in malomarni, dočim se Lahi in Nemci bojujejo za vsako malenkost z vso srditostjo, opozarjamo že sedaj naše slovenske politične kroge da pouče ljudi o važnosti ljudskega štetja za naše

LISTEK.

CVETKO GOLAR.

Dve sestri, dve knežnji.

Šli sta in ves čas se je smejala in šalila starejša sestra ter se laskala in objemala Vlasto. In ko sta bila že prav na kraju vrta, nenadoma zakliče Branka: „Zapri oči, da Ti darujem nevestni dar!“

In smejala se je Vlasta ter zaprla oči. „Jako sem radovedna.“ Tisti trenotek potegne Branka ostro brušeno bodalo iz nedri ter ga sune sestri v srce.

„Ah, moj sladki ženini!“ S tem vzdihom je zaprla oči Vlasta in kot pokošena rožica nagnila glavo ter se zgrudila na zemljo.

Kot sneg je pobledel njen obraz, in sklenile so se njene smehljajoče ustne, a iz prsi je vrel in kipel žarek vrelec vroče krvi.

In tiho in skrivaj je Branka pobegnila, ko je skrila sestro v grmovje. A na večer se je vrnila. Izkopala je jamo in vanjo za-

sula svojo sestro. A iz groba je na mestu zaklil prelep rožen grm.

„Ha-ha-ha,“ se je drugi dan radovala. „Lagal se je oni nori stari, ki je obljubljal Vlasti najlepšega ženina, a mene izročal kačam v plen. Ha-ha-ha! Moj bo mladi knez, in jaz bom kneginja njegova.“

Smejala se je in veselila svoje zmage. Hitela je po dvoranah in pela ter vriskala.

A tretji dan, ljubica moja, a tretji dan, ali poslušaj?

Glej, najdražja moja, takrat je prihajal knez in ženin po svojo nevesto. Bilo je tristo svatov in svatic, vsi v pušeljcih in rdečih trakovih, na zelenih in plavih vozovih, z vihrajočimi banderi. Ljubica moja! In ženin je bil ves v zlatu in je bil židane volje.

Potrkali so na grad: „Hoj, hejo, hoj, dajte nam najlepšo nevestico.“

A vse je bilo tiho in je molčalo. Duri so bile zaprte in okna zagnjena.

„Hoj, hejo, hoj, dajte nam zlato golobico!“

In ko so v tretje potrkali, so se odprla vrata, in na prag je stopila — Bianka. V nevestnem, belem oblačilu, z bisernim vencem v laseh, zlato rožo v roki.

„Tu sem, moj predragi knez!“ je rekla in se mu nasmejala.

„Ne, ne,“ je plaho vzkliknil ženini, „ti nisi moja nevesta. Kje je Vlasta?“

„Jaz sem Vlasta, pridi v moje naročje!“

„Ti nisi! Tvoj obraz je mrzel in grozen, in Tvoje roke so oškropljene s krvjo. Ah, kje ona, moja najdražja!“

Žalostno se je zajokal, in svatje, ki so še pravkar vriskali in peli ter plesali, so umolknil.

„Pokaži mi, kje je moja nevesta,“ je vzkliknil in zgrabil za roko starejšo sestro. „Jaz sem Vlasta,“ je odgovorila, ako me nočeš, pojdi!“

„Lažeš, Ti nisi Vlasta! Pelji me na vrt, ako je nisi skrila.“

Na vso moč se je branila in ni hotela. S silo jo je mladi knez vedel s seboj. In glej —

Na kraju vrta, tam je zagledal rožni grm, in njegove rože so prav tako ljubeznivo rdele, kakor lice nevestice Vlasti in zdelo se je, da so oblita s zarjo.

„Ah, tu je moja nevesta,“ je vzkliknil knez in utrgal rožo. In tisti trenotek, ljubica moja, je iz rože nenadoma vzrasla prelepa Vlasta. Smehljala se je njen obraz in sijal

milino in toploto, in njene žarke ustnice so dahnile:

„Ah, sladki moj ženini!“ Objela sta se in poljubila.

„Moja nevestica!“

Šla sta v grad in se je začela vesela gostija. Svatje so tako plesali, da se je vse treslo, in so pili, da je bilo celo sodove groza.

A hudobne sestre ni bilo na svatbo. Drugi dan so jo našli služabniki mrtvo na vrtu, in črna kača se je ovijala njenega vratu.

Bog te pozdravi ljuba moja, in mi prisedi vesela in zdrava v naročje! Do polnoči hočeva šteti zvezde, a potem se ljubiti do zore. Ali ti je prav?

Mali listek.

Književnost, gledališče, umetnost.

Bodočnost slovenskega gledališča. (Konec.) Peta točka: Rešite ekstenčno vprašanje naših igralcev s tem, da jim ustvarite dostojen obstanek za dobo njihove onemoglosti! Danes se bori naše gledališče za svoje življenje, zato pa so vsi

politično življenje. Nemški birokrati bodo uporabljali vsa mogoča — dovoljena in nedovoljena sredstva, in tudi terorizem, da pomnože število Nemcev v naši državi. Pri nas se pa po navadi takrat šele pritožujemo, ko je že prepozno, poprej pa držimo roke navskriž! Koliko tisoč Slovencev odjode nam Lahi in Nemci, ker ni pravega narodnega ponosa, zavednosti in odločnosti pri nas!

Dunajska vlada in draginja. Kakor smo že včeraj omenili, je začela vlada akcijo zoper draginjo. Ta vest se sicer res lepo bere ali sliši, toda treba povdarjati, da je nje pomen za nas le takrat kaj vreden, kadar se pokaže praktična vrednost. Vlada naj nastopi sama energično proti splošnemu odiranju. Saj ta draginja ni drugega nič kot nesramno odiranje, ki se pri branjevcu prične, pri mesarju in trgovcu pa konča! Tiste birokratske teorije smo državljani že do grla siti. Dajte tiste tisočake, ki jih parlament požre mesece na mesece vsako leto za nič in zopet prazen nič, rajše občinam za neznosno bedo. Parlament ubija čas in žre denar, ljudje pa plačujejo davke in stradajo!

Upi in nade ob Savi. Z dežele nam pišejo: Klerikalci so vrgli med svoje kmetске volilce tolažbo, da bo dežela polastila se vodnih moči in „žegen božji“ bo „priplaval“ kar po — Savi! Ob bregovih Save stoji nekje na Gorenjskem vasi, ki si bo pričela v kratkem novo šolsko poslopje graditi. Pa vpraša te dni nek gospod enega teh vaščanov: „Kaj boste pa s starim šolskim poslopjem naredili?“ — „I, gospod, — je odgovoril kmetič, — „staro šolo bomo pa cerkvi prodali za kaplanijo, ker bomo tudi kaplana potrebovali, ko bo dežela — tu ob Savi fabrike zidala!“ ... Tableau!

Klerikalci in njih 10 milijonsko posojilo. Deželni zbor kranjski je že pred letom sklenil najeti 10 milijonsko posojilo za melioracijske namene (vsaj govorili so tako!), a vlada jim še zdaj ni posojila dovolila! Na Dunaju so pač naši klerikalci s škofom vred znani tiči. Kmet pa gleda in čaka, kdaj bodo njegovi poslanci prinesli kaj obljubljenega žegna ali pa vsaj — polovico kar so mu obljubili!

Letošnja zima. Za ozimino je bila ugodna in zadnji sneg je dobro „gnojil“. Po dolenjskih vinogradih se je delo že pričelo. V Ljubljani in krog Ljubljane se po vrtili že dela.

Medved v notranjskih hribih. Na notranjskem Snežniku je zaredil se v šneper-skih gozdih medved. To zimo so zasledili dva. Eden teh je napadel v goščavi jelena. Ker se je zadnji v gošči zapletel z rogom v rastlinje in srobot, ga je medved umoril. Jelen se namreč ni mogel braniti in gibati.

Snajte sadno drevje! Sadje je za odrasle in otroke zdrava jed, toda posestniki sadnih vrtov so prvi, ki drevje zanemarjajo. V sled deželnega zakona pa imajo oblastva dolžnost od teh posestnikov, da ti svoje sadno drevje vsako leto spomladi in jeseni temeljito od gosenčnih gnezd očistijo in veje posekajo in sežgo, inace jih lahko doleti občutna globa. Gospodarji na delo!

Iz Marijinih družb. Oni dan pride v Šmarten pri Litiji neko soboto večer nek fant po noči trkat k svojemu dekletu: „Ančka odprj okno!“ — Ančka odpre in pravi: „Janez, veš zdaj je drugače kot je bilo prej!“ — „No, povej no, kaj je drugače!“ — Ančka: „Veš, prej ko nisem bila še zapisana v Marijino družbo, te je po noči smel vsak videti pod mojim oknom, zdaj ko sem v Marijini družbi, pa kar notri skozi okno zlezi k meni, da te — kaplan na zasači. Pa je šel Janez notri k Anki!“

Za kratek čas. Serije v kinematografu in v ljubljanski šentkavski cerkvi. V kinematografu vsake tri dni nov spored, v šentkavski pa vsak teden, če pa je en teden

člani tako slabo plačani, da nikogar več ne mika poklic slovenskega igralca. Poskrbite torej, da bo ta poklic tudi inteligentnim rojakom vabljiv, potem dobimo dober naraščaj. V beraštvo pa noče nihče, ali pa se reši iz njega, čim prej le more.

Šesta točka: Dajte gledališču sredstev, da bo možno v njem dostojno uprizarjati dramska dela, preskrbite mu vsaj najpotrebnejših kulis in dekoracij, pohištva in rekvizit, zakaj danes trpi naše gledališče v vsakem oziru največjo bedo. Vse odrišče je danes zastarelo, razpadlo in umazano, manjka kulis, pohištva, rekvizit in vsega tako, da ni možno na njem uprizarjati nobenega večjega dela brez smešnosti ali obupne dolgočasnosti. Od izvršitve teh šesterih točk je odvisen bodoči razvoj našega gledališča in šele po realizaciji teh predpogojev bodo „kritiki“ opravičeno zahtevali, da stoji naše gledališče na tisti stopnji, ki ga od deželnega gledališča smemo zahtevati. Dokler pa ne realizirate vseh teh zahtev, ki so „conditio sine qua non“ vsakega gledališča, je škoda črniti.

Ne rušite, nego pomagajte zidati dalje! S psovanjem ne le da ne pridemo prav nič naprej nego se pogrezamo vedno bolj navzdol.

premalo v pušici, pa pravi škof mežnarju Juriju: „Le pusti „serijo“ (tablo na vratih) še en teden zunaj!“ Zato je te dni v šentkavski tablica „za škofove zavode“ obešena že — drugi teden!...

Zanimiva najdba. Včeraj popoldne je okopal g. Florijan svoj vrt na Kodeljevi cesti tik mostu sv. Štefana; kake pol metra globoko našel je okolo trideset človeških lobanj. G. Florijan jih je pustil tako, kot jih je našel, da počaka komisije, ki naj dožene stvar. Bržkotte so lobanje iz francoske dobe; pozivljemo merodajne faktorje, da naj stvar kar najhitreje preiščejo. Dobro bi bilo, da bi se na vrtu in okolici kopalo še naprej in globokeje, ker mogoče je, da se najde tam še mnogo zanimivih stvari.

„Narodna čitalnica“ v Ribnici se ponosno lahko imenuje društvo, ki se je za razmere na deželi razvilo do svoje popolnosti, da se pa to veselo dejstvo more konstatirati, je nevenljiva zasluga gg. deželnega poslanca F. Višnikarja. c. kr. sodnega nadsvetnika v p., ki je Čitalnico ustanovil in ji dolgo vrsto let predsedoval, g. I. Toporiša, sedaj predstojnika c. kr. okr. sodišča v Kostanjevici, ki je ustanovil v okrilju Čitalnice „ljudski oder“ ki je pod njegovim vodstvom tako napredoval, da more uprizarjati najtežavnejša dela, in g. Ign. Gruntarja, ki je omogočil ustanovitve ljudske knjižnice. Upoštevajoč zasluge imenovanih gospodov, jih je Narodna čitalnica na svojem zadnjem obnem zboru imenovala soglasno svojim častnim članom. Častne diplome — umetniško delo „Učiteljske tiskarne“ v Ljubljani — razstavljene so danes v Ribnici, ljudje, ki jih z zanimanjem ogledujejo, izražajo, da bi gospodje še dolgo vrsto let delovali za prosep narodne probeje v naši dolini, za kar jim bo vse hvaležno.

Roseggerjeva dvamilijonska zbirka v korist „Schulvereina“ je že prekoračila polovico, po vseh nemških listih objavlja „Schulverein“ to za Nemce veselo vest! Vsi listi nacionalni in klerikalni priporočajo zbiranje... In tudi mi Slovenci imamo svoj obrambni sklad družbe sv. C. in M., ki naj bo odgovor potujčevalnim namenom „Schulvereina“, zato vsi na delo, da pokažemo svojo narodno zavest in odpor proti nemškemu nasilstvu.

Boj sejmiskim sleparjem! Danes smo prejeli tudi od zunaj poročila, kako vesplošno senzacijo je povsod — in to tudi preko mej naše dežele — vzbudilo naše podrobno poročilo o najnovejšem triku sejm-nih sleparjev. Vse se z nami vred strinja, da je tem lopovom treba obračati vso pozornost, pred vsem pa treba naše ljudstvo v vsakem kraju posebno na neposredno pred kakim večjim sejmom javno opozoriti pred zanjkami teh rafiriranih sleparjev. Najlepšo priliko imajo v tem oziru duhovniki na deželi in pa županstva. Prvi naj ljudstvo na to v cerkvi opozori, a županstva naj posebno ob nedeljah puste javno razglasit, da bodi ljudstvo oprezno na sejm-nih potih in da naj vsak sumljiv slučaj takoj pristojni oblasti prijavi. Našemu včerajšnjem pozivu se je takoj odzval nek gospod, nameščen pri višji policijski oblasti ter nam vposlal nekatere prav zanimive podatke. Naše posebno priznanje dotičnemu gospodu, želimo le, da bi našel še mnogo posnemalcev. Zanimala bi nas pa tudi poročila iz dežele, oziroma bodisi od koderkoli. Morda že v nedeljski številki kaj več poročamo o tem.

Iz Ljubljane in okolice.

Imenovanje v justični službi. Gosp. Henrik Mravljak je imenovan c. kr. deželno sodnim asistentom in dodeljen tukajšnji deželni sodniji v službovanje.

Pred otvoritvijo nemškega gledališča stojimo, mi pa ubijamo svoje! Ali nismo kakor škorpjoni, ki more sami sebe? — Vsi kulturni narodi ljubijo, dvigajo in pospešujejo razvoj svojih gledališč; vsak narod složno deluje za to, da se gledališča izpopolnujejo, izboljšujejo, bogate in lepšajo. Pri nas pa naj pademo vznak za 50 let danes, ko se naši Nemci pripravljajo na otvoritev svojega provokatornega, nacionalno demonstrativnega zavoda v srcu Slovenije? Danes goji naše gledališče že najmodernejšo opero, najboljšo opereto in najnovejši, moderni dramski repertoire, a poslej se naj vrnemo k — diletantizmu?

Ne, rojaki, storimo vsi vse, da gledališče dvignemo še višje in še višje! Vse hibe in vsi današnji nedostatki izvirajo iz nedostajanja denarnih sredstev in iz še preozkega kroga gledališkega občinstva. Napake se odpravijo takoj, ko se ugotovi prejšnjim navedenim šesterim temeljnim pogojem razvoja, in vsak pogrešek se da izbrisati z vjudno opozoritvijo, brez psov-nja in škandala.

Le složno delo nas privede vsaj v desetih letih do cilja: do modernega slovenskega gledališča z domačimi

Klerikalna strahovlada. Letos zgradi mestna občina ljubljanska v Prulah novo petrazredno deško ljudsko šolo. Veste, kaj pravijo že zdaj klerikalni zaupniki? — „Mi hočemo vrste Slomškarskih pristašev v Ljubljani zdatno pomnožiti, in zato bomo vsa nova mesta zasedli s svojimi pristaši!“ — Ali si čul deželni šolski svet?!

Letošnji nabori se prično s koncem aprila ter končajo začetkom meseca maja.

Stari lantovž na Turjaškem trgu prično v kratkem podirati. Dežela da tamkaj zgraditi s fronto proti Gosposki in Salendrovi ulici novo poslopje za razne urade.

Javno ulično in cestno razsvetljavo bodo v Ljubljani to pomlad po predmetstjih in ob periferiji zdatno razširili in pomnožili, in sicer tako glede plinove kakor glede električne razsvetljave. Ljubljana napreduje!

Poglabenje Gruberjevega kanala. V drugi polovici tega meseca prične trdka Cez-czowiczka osuševalna dela v tem kanalu nadaljevati. V ta namen bo najela 2500 do 3000 težakov in podobnih delavcev. Delo v kanalu mora biti do 1. 1911. dovršeno. Zavrtnice v Prulah zapro prihodnji teden.

Ljubljansko mesto šteje sedaj nekaj nad 1600 hiš (z Barjem vred).

Oj, Tivoli, ti nesrečni kraj. Na Kranjskem še ni zeleno, a glej, že je prišla iz „zelene Štajerske mlada, zavber punca Rozalija K. Zahotelo se ji je po ljubljanskih fantih. Za svoj delokrog si je izbrala naš ljubi Tivoli. — Vse je šlo po sreči. Pa ti jo ne zagleda oko postave, celo v črni noči in zamrzli klopi v Tivoli jo ob svitu polumescja popelje — na gorko. In vesela je bila in hvaležna, da sme po napornem delu prenočiti v tako veliki hiši, kakor je naš ljubljanski rotovž. To dogodbo iz Tivolija povem v svarilo vsem zaljubljenim ljudem!

Poročajte „Jutru“. Iz vseh krajev, o vsakem važnejšem dogodku, kratko, stvarno, hitro! Nas zanima vsaka novica. Ne ubiti, ne uničiti veselja do poročanja, kakor imajo nekateri navado, ne, ampak mi hočemo vzneti veselje ter vzgojiti sposobnost, kjer le najdemo kali umevanja za točna, hitra časninarska poročila. Kdor ni vajen, nikar se ne straši pred uredniškim košem. Zapiši, kar ti srce čuti, zapiši kakor ti roka nanese. Drugo bomo že mi oskrbeli. Čitaj potem vsak kje in kako smo ga ostrigli, drugič bo že bolje šlo. Torej na delo za „Jutro“! Tako bo vsem vsak dan — dobro „Jutro“.

Dopisi.

Z Vrhniko. — Pri nas so merodajne tradicije: kakor je bilo pred leti, tako je samo ob sebi umevno tudi danes. Drugače sploh ne sme in ne more biti. Pa je vrag s takimi mislimi! Pred leti je bila Vrhnika napredna — glej ga spaka, danes je pa vendar klerikalna! To stoji in s tem faktom bi bilo seveda treba računati! A naši naprednjaki nečejo o tem ničesar vedeti: oni mislijo, da je še danes vse tako, kot je bilo v blaženi preteklosti, in v krvi jim je še vedno prejšnje gospodstvo in klerikalcem se le smeji. To pa je napaka! Ni dovolj, če se samo zabavlja, dandanes je treba intenzivnega dela in zopet dela! Klerikalci razpolagajo posebno na Vrhniko s tako močjo, da je treba potrjenega dela, če se jim hoče sploh priti blizu. Telovadno društvo „Orel“, Marijine družbe, kat. izobraževalno društvo, kat. društvo rokodelskih pomočnikov itd., vse to so društva, ki imajo velikansko moč. Na to se je do danes prav malo mislilo. „Sokol“ sicer prireja igre, a to še ni vse. Izobrazbo med ljudstvo — to bodi naša deviza! Klerikalci imajo dan na dan, nedeljo za nedeljo predavanja v svojem „Domu“, čemu bi tudi neprednjaki ne delali ravno tako?! Prirejte predavanja, poljudna in ljudska in s tem boste dosegli

unetniki in umetnicami ter tudi z domačim dobrim repertoirjem! Naj torej današnji destruktivni zabavljači rajši priskočijo na pomoč s pozitivnim delom in z realnimi žrtvami, potem bo danes — žal! — le narodnapredno slovensko stranko obremenujoče gledališče last, ponos in radost celokupnega slovenskega naroda in razvoj naše Talije bo zajamčen.

Slovensko gledališče. Danes, dne 5. t. m. se uprizarji prvič na slovenskem odru velika Shakespearejeva tragedija „Julij Cesar“ v slovenskem prevodu Oto Zupančiča. Režijo ima g. Hinko Nučič.

Poljudna pravna knjižica. Neutrudni g. dr. E. Volčič je zopet uredil XV. zvezek knjižica 7. poljudne knjižnice. Knjiga vsebuje: 1. Županstvom izročena opravila sodišč; 2. Red za javne dražbe in pa 3. Od-stotek za uboge ob prostovoljnih dražbah. Knjižica bo našemu ljudstvu jako dobro služila. Ker je tudi cena 40 vin. jako cena, jo toplo priporočamo. Priporočamo „Prav-niku“, da izda priročno knjigo za naše občinske tajnike, ki je krvavo potrebna.

več kot z gledališkimi igrami in veseljami, kjer se le pije in razveseljuje! Klerikalci vedo dobro, kje je treba zastaviti ost, oni dobro vedo, da je le izobraženo ljudstvo sposobno vladati — posnemajmo jih v tem oziru in storimo isto!

Po Kotnikovem pogrebu se nam še poroča iz Vrhniko; V svečanem trenutku, ko so izročili materi zemlji najblazjega človeka, kar jih je rodila slovenska mati, v trenutku, ko je zadonela beseda pokojnikovega gimnazijskega ravnatelja in predsednika C. M. družbe, ki je govoril nagrobno možu, tako goreče ljubečemu slovensko mladino, se je kaplan, ki je spravlil v imenu cerkve rajnega k poslednjemu počitku, tako nesramno in izzivajoče smejal, da se je vsem navzočim zagnjusilo v dno duše. S takim početjem si seveda klerikalci dobivajo mnogo pristašev.

K detomoru v Ločini pri Novem mestu. Dodatno k zadnjemu poročilu izpred porotnega zasedanja v Novem mestu nam o slučaju: Detomorilka v Ločini (glej „Jutro“ št. 2) naš ondotni dopisnik poroča: Pri raztelesenju otroka so zdravniki konstatirali, da je bil omoženi Alojziji Zalokar rojeni nezakonski otrok že mrtvoroden. Kazensko postopanje se je ustavilo. — Pri obravnavi z dne 2. t. m. je bil Franc Prah obsojen na 8 mesecev ječe.

Novomeščani proti Rossegerju. V restavraciji „Dolenjske železnice“ v Novem mestu se je po g. Gromu nabrala že večja vsota v odgovor proti Rossegerju. Škofovega „Brezdomovina“ gonja proti Ciril-Metodovi družbi je nabiranje doneskov še bolj vzbudilo.

Tako je vsaj na gorkem. Zaradi beračenja že večkrat kaznovani Erazem Zoran iz Drenja pri Toplicah, je iskal dela a poleg je beračil češ, živ ne morem iti v zemljo. Zakon pa takih ozirov ne pozna, zato so ga dne 31. januarja na 1 teden, 11. februarja na 2 tedna in 1. marca kar na 4 tedne zašili. Vprašan, če se bo pritožil, je vzklil: „Ej, kaj se bom pritoževal, tako sem vsaj na gorkem.“

„Tihotapci“ v Novem mestu. Ne bojte se! To pot pridejo „Tihotapci“ le na gledališki oder „Narodnega Doma“ v Novem mestu.

Ljubljansko porotno sodišče

dne 4. marca 1910.

Nevesto so prodali — krvavi likof.

In zopet je končalo mlado, dragoceno življenje! In zopet je bil strup pijančevanja oni prokleti morilec, ki je potisnil ostrino noža v roko prijatelju proti prijatelju. Iz samih tistih staroveških fantovskih razvad! In zopet bodo naši narodni nasprotniki vpili: „Glejte Kranjsko... deželo ubijalcev.“ Pri porotnih obravnavah v Novem mestu in Ljubljani skoro nič drugega, kot uboji in detomori. To neizmerno žganjepitje, kam dovede naš sicer pošen slovenski narod!

Evo mi kratko obrisan včerajšnji slučaj iz naše Gorenjske: fantje Predvorski in Beljani — dve sovražni armadi. V nedeljo, 23. januarja pridejo skupaj v Žibertovi gostilni v Tupaličah. Preje so si že drugod privoščili „ta boljšega“... špirit pomešan z vodo. Obtoženec Matija Tičar, kajzarjev sin iz Predvorja, se ga je že popoldne s svojim mlajšim bratom nalezal. Sita „ta boljšega“, sta šla še nad „Florijana“, in potem še nad vino, pivo, kratko, vse kar je v Tupaličah dobiti opojne pijače. Med tem so pri Žibertu drugi fantje pili „likof“ za neko prodano nevesto. Tudi grda razvada nikdar brez zlih posledic — razvada, ki jo naj vrag vzame. Ali ne bi tak likof, če že mora biti, se rajše vporabil za družbo sv. Cirila in Metoda, ali pa magari za „Obmejne Slovence“ naših klerikalcev? Ampak ne, vse mora biti zapito! Na ta likof sta prišla tudi oba Tičarja, trezna gotovo da ne. In za njima je prišel še tovariš Pirc, tudi že v rožcah. Prišel pa je po svojo smrt. Začeli so ples, kar sami med seboj. Pirc je pri tem, kakor izpovedo vse priče, kar „po luftu“ skakal, in zraven je še „antle pelal“. To se pravi, on je izzival; jezilo ga je, da Predvorci drže z Belani. Posebno je to Tičarju zameril. Kratko malo, prišlo je do pretepa. Pirc je Tičarjevega tovariša Škrvaleta sunil, a drugi so prijeli Pirca. Gostilničar pa naredi konec in Pirca vrže venkaj. V veži so se zopet pobotali. In se vrnejo nazaj, Pirc komaj sredi sobe došel, se je že spoprijel s Tičarjem. Tičar: „fant, kaj pa očeš?“ Pirc ga v odgovor sune proti prsam. Tičar pa Pirca z levico najaz. Z desnico pa zamahne, že preje pripravljeno ostro nabrušen nož na slepo proti Tičarju. Zadel ga je v vrat, ostrina noža je takoj prerezala žilo dovodnico, ozir. odvodnico, z eno besedo: Pirc je bil zaklan! Opo-tekal se do kuhinje in potem je bilo kmalo po njem.

In kakor po navadi. Kakor hitro je eden zaklan, pa je mir. Tičarja so takoj prijeli. Sprva ni nič tajil. Tudi včeraj se je zagovarjal le na popolno pijanost.

Toliko o slučaju samem. In zdaj še:

Nekatere zanimivosti med razpravo.

Prič je bilo sedem. Njih izpovedbe se bistveno strinjajo. Zanimanje je vzbujalo obtoževanje brat, Miha Tičar. Predsednik ga opozori, da se kot brat lahko odtegne pričevanju. On pravi: „Bom govoril!“ Pripoveduje, kako sta ga z bratom celo popoldne pila, nazadnje sta se spravila na „ta boljše“. Predsednik: Na katerega pa? Priča: „Na Florijana!“ (Veselo v dvorani.) Med prepričavi priča, je tudi on padel na tla. Predsednik: „Ali iz frej volje?“ Priča: „O ne, pijan sem bil tako.“ (In zopet veselo.) — Druga priča Rogelj izpove, da je malo završalo in da je bil on tudi pijan. Predsednik: „Ali ste v stanu prištimit, če so bli drugi še hujše pijani kot Vi?“ Priča: „Rajtam, da ne!“ (Smeh.) Iz orožniškega poročila je razvidno, da je obtoženi Tičar sicer pošten fant, le bahar se rad, da je veliko skušal po svetu. On tudi natanko ve, kakšne postave so na svetu. Bil je namreč dlje časa v Rumuniji. Tudi pokojni Pirc sicer ni bil napaden, a kadar ga je imel pod kapo, se je kaj rad pretepal ter izzival. No, to je končno drago, zelo drago plačal.

Demokratski porotni senat.

Kot veselo dejstvo iz tega žalostnega slučaja moramo biležiti, da je predsednik porotnega senata nadsvetnik Vedernjak to pot splošno ugajal. Izredno mirno, objektivno je vodil celo razpravo, njegov resumé na porotnike se je odlikoval po nenavadni inštruktivni pripravljenosti. Tako je prav! Z gospodom Vedernjakom znamo postati še dobri prijatelji. Porotnikom se je stavilo prvič le eno glavno vsakemu lahko umljivo vprašanje. In to ni bilo že predpripravljeno, ampak se le po končani razpravi sestavljeno. Zagovornik dr. Tominšek pa seveda s tem ni bil zadovoljen. Predlagal je s svojega stališča še dva dodatna vprašanja in sicer glede popolne pijanosti in zmotne misli obsojenčeve ob priliki dejanja ter ozir silobrana. Zastopnik javne obtožbe „hudi“ dr. Pajnič temu ugovarja. Pa mu ni nič pomagalo. Po skoraj polurnem posvetovanju je senat zagovornikovim predlogom večinoma ugodil.

Boj med državnim pravdnikom in zagovornikom.

Hud boj se je vnel med obema za krivdo in nekrivdo obtoženca. Vsak s svojega stališča sta dobra govornika, oba sta zbudila splošno pozornost. Pa sta tudi segla globoko notri v življenje našega ljudstva, marsikateri župnik bi bil dobro delo storil, če bi ju bil slišal in njuna razkritja o rakani fantovskih razvad in nesrečnega pijančevanja uporabil za nedeljsko pridigo. Za enkrat bomo mi lajki ta posel prevzeli. Tu naj le omenjamo, da nas je dr. Tominšek nekako iznenadil s svojim temperamentnim govorom. Marsikdo je dejal: Kedo bi si bil mislil, sicer tako pohleven gospod, pa zna državnega pravdnika ala dr. Pajnič tako ognjevitobno pobijati. Z njegovega stališča žal, „pobil“ ga to pot ni, kajti:

Obtoženi Miha Tičar je bil obsojen.

Porotniki so prvo glavno vprašanje enoglasno potrdili in s tem obtoženca § 140 oziroma 142 k. z. izročili. Sodni dvor je Jančarju prisodil dve leti težke ječe.

O ta „hudi“ dr. Pajnič!

Obsodba se je zdela vsakomur poštena in razmeram primerna. Ti večni nesrečni poboji med našo mladino ne smejo ostati nekažnovani. Ampak vse kar je prav. Prav je, da se tudi uboj, izvirajoč iz posledic pijančevanja obsodi, in v tem slučaju je bila odmera kazni povsem pravična. Pa kaj je naredil ta „hudi“ dr. Pajnič? Njemu ni zadosti, da sicer pošten fant radi ene z nesrečnim slučajem strnjene ter v pijanosti storjene nepremišljenosti, dela z leti pokoro, oropan najdražjega kar dviga tudi berača do bogatina — to je ljuba zlata prostost, ne, ampak se pritoži zaradi preizkušnje kazni! In ne le to! On — kar bi bilo pač nepotrebno, celo energično zahteva, da ostane fant še nadalje v preiskovalnem zaporu! Vse to je na pravilo na občinstvo skrajno mučen vtisk, in le dobro je, da državni pravdnik v Ljubljani vsaj naše in misli javnosti ne more še konfiscirati. Ampak če kedaj napoči zahtevek tiskovne svobode! Bojimo se, da do tedaj gotovih štrebarjev že zdavno ne bo več v Ljubljani. To pa stoji že danes, da težko verjamejo, če bi bil Nemec dr. Neuberger na tem mestu, v tem slučaju hodil isto pot, kakor jo je šel njegov kolega, sin slovenske matere dr. Pajnič. Zagovornik dr. Tominšek je seveda takoj prijavil ničnost in kar je na nas, tega slučaja ne bomo izpustili iz evidence. To, gospod dr. Pajnič blagovolite vzeti na znanje!

Tak je bil konec krvavega „likofa“ za prodano nevesto.

Narodno gospodarstvo.

RUDOLF ŠEGA:

Kartell in delavstvo.

(Dalje.)

Dokler se je produkcija velikih množin še razvijala, tedaj je bilo podjetniško stališče vobče še precej ugodno, kajti navadno je mnogo cenejše producirati nego obrtnik s svojim zastarelim obratom. In tako se je obrt za obrtom umikal velikemu obratu. Kakor hitro je pa bilo v eni stroki več podjetnikov, je postalo njih stališče težavnejše, in to tembolj, čimbolj se je tehnika razvijala in izpopolnjevala. Vsak nov podjetnik, ki si je nabavil najnovejšo stroje, je prekašal prejšnje in poskušal je s ceno produkcijo in nižjimi cenami dobiti stalne odjemalce. Starejši podjetniki so uporabljali svoj prej pridobljeni dobiček za to, da so tudi vpeljali v svoje obrate najnovejšo stroje. In te v obratu naložene kapitalije so bile vedno večje in večje — konkurenca pa tudi vsak dan hujša in ljutejša. Toda trg je postal svetoven in producent ni mogel naprej videti trenutka, ki bo za njega usodepoln, ko bo namreč vsa produkcija mnogo večja nego pa konsum. Producent tudi pri najboljši volji ni mogel pregledati trga, ker je stala med njem in konsumentom še cela vrsta posredovalcev.

In tako je množina izdelkov, ki so jih ponujali, daleč presegala popraševanje in polnila skladišča producentov. Toda ravno ta stagnacija je v direktnem nasprotju z značajem kapitalizma. Kar najhitrejša cirkulacija kapitala je namreč glavni pogoj podjetniškega dobička. Producent, ki hoče omogočiti to potrebno cirkulacijo kapitala, naloženega v blago, je zdaj prisiljen razpečati blago, naj stane kar hoče. In če to ne gre drugače, mora prodajati tudi pod svojo lastno ceno. Blago mora ponujati cenejše nego njegovim konkurentem, da dobi več odjemalcev nego jih imajo oni.

Seveda ni nič naravnostnega nego, da se skuša producent za škodo in izgubo, ki jo utrpi na eni strani, odškodovati na drugi strani: Cenejše razpečevanje se mora omogočiti s cenejšim izdelovanjem. To cenejše izdelovanje so predvsem omogočili s tem, da so več izdelovali, ker odpadka tako na posamezni izdelek manj izdatkov. Toda to ni nič pomagalo, ker je velik del blaga ostal trajno v skladiščih.

Producentje so se posluževali še drugih sredstev, od katerih so pričakovali odškodnino. Predvsem so se izgovarjali, da je „za malo denarja malo muzike“. Poslabšali so kakovost blaga.

Drugo sredstvo za cenejše izdelovanje je bilo znižanje delavskih mezd ali podaljšanje delavnega časa pri isti mezd. Že Adam Smith je opazil, da so delodajalci molče med seboj sklenili tiho, nevidljivo koalicio za vzdrževanje nizke delavske mezd. Smithu je to dejstvo do precejšnje mere popolnoma naravno, o katerem se ne govori, za katerega se nihče ne briga. Brentano pa popolnoma pravilno pripominja, da je ta nevidljiva koalicija temelj interesnega boja, v katerem gre delodajalcem za to, da obdrže svoje gospodarstvo in da se jim prizna pravica določevati ceno za delo, katero ponuja delavec enako blagu. A Matern je v svojem spisu „Die Arbeitseinstellungen und die Fortbildung des Arbeitsvertrages“ popolnoma brezobzirno rekel, da se je obrtna svoboda izpremenila v svobodo izkoriščevanja delavstva.

To izkoriščevanje delavstva se je v svoji največji grozovitosti pojavilo v onih strokah industrije, v katerih kapitalisti nimajo naloženega mnogo stalnega kapitala, temveč, kjer se dela glavno z domačo ali hišno obrtjo.

Na ta način konkurenca ni samo zadel delavstva, temveč tudi ostale konsumente.

Toda jasno je, da s takimi podobnimi mahinacijami ne more producent do neskončnega tirati konkurenco s svojimi konkurenti. Kajti naposled morajo začutiti posledice konkurenčnega boja tudi podjetniki. Toda potem je pa precejšnja razlika, kako učinkuje konkurenca s svojimi posledicami na konzumente in delavce na eni strani, na producente na drugi strani. Kajti izguba in škoda, katero trpe konsumente in delavci, se razdeli na velike množine posameznikov, ki vendar ne čutijo tega tako zelo kakor posamezni podjetnik, katerega zadenejo vse one izgube in škode skupno. Pri tem je pa tudi čustveni moment velikega pomena. Konzumentje niso nikdar prav do dobrega spoznavali škodo, katero so imeli zaradi konkurence, ker je bila premalo očividna; delavci so bili pa že precej navajeni trpeti pod udarci ter jih potrpežljivo prenašati, tako da jim je bilo pravzaprav vseeno, odkod dobivajo te udarce. Pri podjetnikih je bilo pa popolnoma drugače: ti so občutili vso težo konkurence, ki je legala na nje ter jih dušila.

Konkurenca, ona zaželjena konkurenca, ki je imela privedi vse ljudi v raj blažene harmonije — ta konkurenca je v par letih ljudi do besnega boja za življenje. (Dalje.)

ng Ljubljanska kreditna banka je izdala svoje IX. letno poročilo o svojem poslovanju v letu 1909. Ta naša slovenska banka se je v tem kratkem času desetih let kaj lepo razvila. V letošnjem letu je banka poleg že obstoječih filialk v Spljetu, Celovcu in Trstu ustanovila še eno novo filialko in sicer v Sarajevu. Ravno ta filialka ima v novo aneksiranih deželah kar najlepšo bodočnost. Še bolj je pa pozdravljati misel, da hoče banka ustanoviti novo filialko v Gradcu. Vsaj vsi dobro vemo, da so ravno graški Slovenci tako zelo zapuščeni v gospodarstvom oziru. Kakor razvidno iz letnega poročila, je imela banka v preteklem letu 299.046 K 70 h čistega dobička, to je 10 % obrestovanje na 3.000.000 zvišanega akcijskega kapitala. Koncem 1. 1909. je imela banka hranilnih vlog 5.501.865 K 25 h, vlog na tekoči račun in žirokonto 5.294.744 K 46 h. Zaloga meničnega eskonta je znašala 3.965.847 K 61 h, dočim je bilo v vrednostnih papirjih v zalogi za 1.407.096 K 89 h. Resavnega fonda je bilo 367.718 K 76 h. Promet v vseh bančnih oddelkih je znašal v preteklem letu 756.954.286 K 93 h. Ti podatki pač pričajo, da se banka prav lepo razvija.

Dne 3. marca t. l. se je vršil pod predsedstvom gospoda župana in državnega poslanca Ivana Hribarja občni zbor, na katerem se je prej omenjeno poročilo odobrilo. Upravni odbor je predlagal, da se od čistega dobička razdeli 5 % na dividendo in 1 1/3 % na superdividendo, kar je bilo soglasno sprejeto. Dr. N. Triller je utemeljeval predlog upravnega sveta, da se zviša delniška glavica od 3 na 5 milijonov kron. Tudi ta predlog je bil soglasno sprejet. Želimo, da bi ta naša banka tudi nadalje tvorila močan temelj v gospodarski osamosvoji slovenskega naroda.

ng Nemška zveza industrijalcev proti češki industriji. Pred nedavnim časom se je v Iglavi ustanovilo društvo čeških pridelovalcev lan z namenom, da ustanovi svojo pralnico in tkalnico. Poljedelsko ministstvo je v to svrhu dovolilo podporo 125.000 kron. To je pa precej razdražilo nemško-centralistično zvezo industrijalcev, ki je zdaj podala s posredovanjem trgovskega ministra zoper to podporo, dovoljeno češkemu podjetju, protest.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

Voditelji nemških strank pri Bienenrthu.

Dunaj, 4. marca. Ministrski predsednik baron Bienenrth je danes sprejel deputacijo načelnikov nemških strank, ki so mu izročili pritožbe proti nemškemu postopanju raznih resortov. Baron Bienenrth je izjavil, da se bo o pritožbah informiral in upošteval vse nemške želje. Obenem je izjavil svoje upanje, da ostanejo zveze med vlado in nemškimi strankami tako trdne kot so bile dozdaj.

Spominjajte se družbe sv. Cirila in Metoda!

Kinematograf „Ideal“.

Od sobote 5. do torka 8. marca 1910:

1. Maharovdja in njega kaprice, (drama);
2. Dva usiljivca, (komično);
3. Izdelovatelj gosli, (drama);
4. Slikoviti Tiflis, (po naravi);
5. Neprekosljivi tat, (komični dodatek k zadnji predstavi ob 8. zvečer);
6. Morje, (po naravi);
7. Korsiški temperament, (drama);
8. Jesenski semenj v Gradcu, (po naravi);
9. Vojak-Junak, (komično).

Gostilna „Pri panju“

Vegova ulica št. 10

se priporoča za mnogobrojen obisk

lastnik Leonardo Galante

ima najboljše pijače; dobiva se izboren „pelinkovac“, goriška, istrska in dalmatinska vina po najnižji ceni.

H. Suttner Ljubljana, Mestni trg nasproti rotovža

priporoča svojo bogato zalogo najfinjših in najnovejših žepnih, kakor salonskih ur, juvel, zlatnine in srebrnine, raznih pripravnih daril iz kina srebra.

Blago najfinjše vrste. :: Cene najnižje.

Cenik zastoj in poštne prosto.

Pogajanja med Nemci in Slovani.

Dunaj, 4. marca. Prohodni teden se začne pogajanja nemških strank in „Slovanske unije“ na eni strani ter vlado na drugi glede rekonstrukcije kabineta in delavne večine v državnem zboru. Za sredo je povabil ministrski predsednik Bienenrth k sebi načelstvo „Slovanske unije“, da prične z njimi dogovore.

Župnik Hlinka na Dunaju.

Dunaj, 4. marca. Danes se je zglasil v državnem zboru znani slovaški župnik Hlinka, ki je predsedel z Szegedinu v ječi triinšestdeset mesecev vsled hujškanja proti madžarski narodnosti. Konferiral je z raznimi slovanskimi poslanci. V ječi se je bavil s proučevanjem nemške, francoske in rumunske literature, ter prevedel na slovaški jezik sv. pismo.

Obisk srbskega kralja Petra v Petrogradu.

Petrograd, 4. marca. Prihodnje dni pride na obisk k ruskemu carju črnogorski knjaz Nikita! V političnih krogih se povdarja važnost tega obiska, posebno, ker Nikita pride v Petrograd, ko se bo nudi že tam srbski kralj Peter. Tudi rumunski prestolonaslednik pride prihodnji teden v Petrograd.

Maksimilijan Harden proti knezu Eulenburgu.

Berlin, 4. marca. V današnji „Zukunft“ priobčuje znani publicist Maksimilijan Harden zopet vehementen napad na znanega kneza Eulenburga. Povod temu je afera knezovega zeta slikarja Oto Haasa, ki je obtožen pred monakovskim sodiščem vsled homoseksualnosti po § 175. kazenskega reda. Harden dolži kneza Eulenburga, da je občeval intimno s slikarjem Haasom in ga potem, dasi je vedel za njegovo perverzno nagnjenje, oženil s svojo hčerko.

Proces Tarnovska-Naumov.

Benetke, 4. marca. Danes se je pričel pred tukajšnjim porotnim sodiščem senzacionalni proces proti grofici Tarnovski, kot povzročiteljici umora grofa Komarova in njenim sokrivcem, odvetniku Prilukovu, morilcu Naumovu in sobarici Perrier. Naval občinstva je ogromen, posebno mnogo je prišlo Rusov, ki se zanimajo za izid razprave, ki bo trajala po priliki dva meseca.

Stavka v predilnici v Št. Pavlu pri Preboldu.

Št. Pavel pri Preboldu, 4. marca. V tukajšnji predilnici je izbruhnila stavka,

Kri! in okusno pijačo daje le dr. pl. Trnkoczyja sladni čaj pod imenom „SLADIN“! Pije se brez kave, čaja, kakao; z malo mleka in sladkorjem.

Moč! S tem prihranite 50% na denarju pri gospodarstvu.

Kdor naroči najmanj 5 zavitkov po pošti v glavni zalogi lekarne pl. Trnkoczyja v Ljubljani (Kranjsko) dobi za 5 K 50 v franko.

Zdravje! To resno obvestilo potrjujejo mnoga brojna priznalna pisma.

50% prihranka! 1/4 paketa stane 50 v.

Zahtevajte ga pri svojem trgovcu! Sladni čaj ni sladna kava, katere hranilna moč se deloma vsled žganja uniči!

Cvetlični salon
ANTON BAJEC
Ljubljana
Pod trančo števil. 2
poleg čevljarskega mostu

izdeluje šopke, vence in trakove. Velika zaloga nagrobnih vencev. Zunanja naročila se izvrše točno.

Cene zmerne.

ker je tovarna prikrajševala delavstvo na že itak skromnem zaslužku. Če se delavcem ne ugotovi, zavzame stavka večje obsežnosti. Žal, da delavstvo ni organizirano. Dosedaj stavka 52 delavcev, v predilnici vse delo počiva.

Komorni pevec Demuth — umrl.

Černovice, 4. marca. Danes zvečer je priredil tukaj svoj koncert komorni pevec Leopold Demuth, baritonist, član dunajske dvorne opere. Odšel je že tri točke in ravno hotel stopiti na oder, kar se nenadoma zgodi zadet od srčne kapi in bil v par sekundah mrtev.

Dež. gledališče v Ljubljani.

Julius Caesar

Žaloigra v petih dejanjih. Spisal William Shakespeare.

OSEBE:

Julius Caesar		Danilo
Octavius Caesar		Motelj
Marcus Antonius		Nučič
M. Aemilius Lepidus	triumvirji po smrti Caesarja	Molek
Cicero		Gorjanc
Publius		Meglič
Popilius Lena	senatorji	Belič
Marcus Brutus		Skrbinšek
Cassius		Bohuslav
Casca		Bukšek
Trebonius	zarotniki proti Juliju Caesarju	Peček
Ligarius		Lipnicky
Decius Brutus		Grom
Metellus Cimber		Mikuš
Cinna		Iličič
Flavius		Peček
Marullus	tribuna	Mikuš
Artemidorus, sofist iz Knida		Juvan
Vedež		Molek
Lucilius		Iličič
Titinius	prijatelji Bruta in Kasija	Bukšek
Messala		Grom
Cato minor		Lipnicky
Volumnius		Belič
Varo		Štrukelj
Strato	sluge Bruta	Mikuš
Lucius		Adalbert
Dardanius		Drenovec Jos.
Pindarus, sluga Kasijeve		Drenovec Al.
Oktavijev sluga		Plut
Caesarjev sluga		Habič
I. vojak		Gorjanec
II. vojak		Kovač
III. vojak		Drenovec Al.
IV. vojak		Peček
Sel		Drenovec Jos.
Calpurnia, soproga Julija Caesarja		Meglič
Porcia, soproga Brutova		Habič
		Wintrova
		Bukšekova

Senatorji, meščani, straže, spremstva.

Vojniki Brutovi in Antonijevi.

Mali oglasi.

Beseda 5 vin. — Za one, ki iščejo službe 4 vin.
Najmanjši znesek 50 vin.

Kupijo se stari umetniški časopisi n. pr.: „Megendorfer Blätter“, „Jugend“, „Moderne Kunst“, „Simplicissimus“ etc.

Ponudbe pod: „L. L. 1000“ na upravnišтво „Jutra“.

začne izhajati senzacionelen roman

iz ljubljanskega življenja

ŽENA

Gošpodična sprejme službo kot prodajalka v tobakarni ali pekariji. — Nastopi takoj. Ponudbe do 15. t. m. pod „F. L. 123“, Ljubljana, pošto ležeče.

Išče se mesečna soba, eleg. opremljena z veliko pisalno mizo in popolnoma separiranim udom iz hodnika.

Ponudbe z navedbo cen na upravnišтво „Jutra“ do 15. t. m. pod šifro „Sredi mesta“.

Iščem mesečno sobo, majhno, svetlo, popolnoma zase, s preprosto a dobro hrano. Pri tercijskih izključeno. Ponudbe pod „K. F.“ na upravo „Jutra“.

Reven visokošolec sprejme poučevanje učencev gimnazije. Ponudbe pod „Reven“ na upravo „Jutra“.

Stanovanje se odda za majev termin. Praša se v Spodnji Šiški št. 156, ali pa v gostilni „Novi Vodmat“ št. 16.

Krepak učenec se sprejme v neko tukajšnjo trgovino. Kje, pove iz prijaznosti uredništvo „Jutra“.

Underwood

Vsi dosedanja moderni najboljši pisalni stroji so ponaredili Underwood. Nebroj odličnih priznanj na razpolago. Zahtevajte cenik in stroj na poizkušnjo.

Ivan Perko, Ljubljana, Mestni trg 8.

Zastopnik za Kranjsko.

16/5

Čitajte „Jutro“!

Največja zaloga najfinejših barv in potrebnin

za umetnike, slikarje, kiparje itd., kakor:

Düsseldorfske oljnate barve

v pušicah za umetniko in študijsko slikanje.

Horodamove patentovane akvarelne barve

za šolo in v pušicah za študije.

Pastelne barve (stogle)

pristne francoske in za ljudske šole v škatljicah.

14/87

Tempera barve

za srednje in strokovne šole, za umetniške in prijatelje umetnosti.

Firneži, olja in retuše za slikarstvo

Slikarsko platno

Zahtevajte cenik.

z oljnatim in krednim temeljem.

Zahtevajte cenik.

Vzorci za sobne slikarje vedno najnovejše na razpolago priporočajo

Adolf Hauptmann, prva kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Trgovina s semeni
na debelo in drobno

Sever & Urbanič

v Ljubljani, Marijin trg
(nasproti frančiškanske cerkve)

priporočata svojo najpopolnejšo zalogo

Zanesljivih semen

kakor: domačo deteljo, lucerno ali nemško deteljo, rudečo deteljo, velikansko krmilno peso, korenje za krmo, vsakovrstna travna semena, mešanice za suho in mokro zemljo, semenski oves Ligovo, zelenjadna in cvetlična semena na vago in v vrečicah po 10 in 20 vinarjev, pristno gorenjsko repo, čebulček, rusko laneno seme, rafijsko liče, cepilni vosek, drevesni karbolinej itd.

Genovnik pošiljava na zahtevo zastoj.

7/10—1

Delniška glavica:
K 3.000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Rezervni fond:
K 350.000.

Stritarjeva ulica št. 2.

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu in Sarajevu.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4½%.